

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка (м. Суми)
кафедра соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності
Департамент соціального захисту населення
Сумської обласної державної адміністрації
Служба у справах дітей Сумської обласної державної адміністрації
Сумський обласний центр соціальних служб
Громадська організація «Ліга сучасних жінок» (м. Суми)
Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти (м. Суми)
кафедра педагогіки, спеціальної освіти та менеджменту
Київський університет імені Бориса Грінченка (м. Київ)
кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів)
кафедра соціальної роботи
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя (м. Ніжин)
кафедра соціальної педагогіки і соціальної роботи
Черкаський державний технологічний університет (м. Черкаси)
кафедра соціального забезпечення
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди (м. Харків)
кафедра соціальної роботи і соціальної педагогіки
Криворізький державний педагогічний університет (м. Кривий Ріг)
кафедра соціальної педагогіки і соціальної роботи

СОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА СІМ'Ї ТА ДИТИНИ У СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ ГРОМАДИ

***Матеріали
IV Всеукраїнської науково-практичної конференції
09 червня 2022 року***

Суми

УДК 316.356.2:316.61:37.013.42(063)

С69

*Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
Сумського державного педагогічного університету
імені А. С. Макаренка
(протокол № 10 від 27.06.2022 р.)*

Редакційна колегія:

- А. О. Полянничко* – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності СумДПУ імені А. С. Макаренка;
- Є. В. Стеценко* – старший лаборант кафедри соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності СумДПУ імені А. С. Макаренка.

С69 Соціальна підтримка сім'ї та дитини у соціокультурному просторі громади: матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції (09 червня 2022 року, м. Суми). Суми: СумДПУ імені А. С.Макаренка, 2022. 326 с.

Збірник містить матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції «Соціальна підтримка сім'ї та дитини у соціокультурному просторі громади».

У збірнику розглядаються технології соціально-педагогічної, психологічної, корекційної та соціокультурної підтримки сім'ї і дитини у вітчизняному та зарубіжному контексті; партнерство державних та громадських організацій у сфері надання соціальних послуг сім'ї та дитині; гендерний підхід як засіб оптимізації соціальної підтримки і соціально-правового захисту сім'ї та дитини; підготовка фахівців соціальної та соціокультурної сфери до соціальної підтримки сім'ї та дитини.

УДК 316.356.2:316.61:37.013.42(063)

© Колектив авторів, 2022

© СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2022

Секція 5.

ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ ТА СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ СФЕРИ ДО СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ СІМ'Ї ТА ДИТИНИ

Волошенко М.О.

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ПІДГОТОВЦІ БАКАЛАВРІВ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ..... 246

Гвоздьова У.А., Костіна В.В.

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО РОБОТИ З СІМ'ЄЮ З ПРОФІЛАКТИКИ ПІДЛІТКОВОЇ ЖОРСТОКОСТІ..... 249

Гіленко Д.А.

СПЕЦИФІКА ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ ФАХІВЦІВ НАВЧАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНИХ ЦЕНТРІВ..... 252

Гончаренко О.В.

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ГЕНДЕРНО ЧУТЛИВОЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ..... 255

Єрмолова А.О., Шевченко Т.С.

ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ..... 259

Єсіна Н.О.

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ФАХІВЦІВ ДО ПРОФІЛАКТИКИ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ..... 263

Жаровська О.О., Рижанова А.О.

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПРАЦІВНИКІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ ДО РОБОТИ З БАГАТОДІТНИМИ СІМ'ЯМИ В ЗЗСО..... 267

Мисюра Я.В., Лебедик Л.В.

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА З ПИТАНЬ СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ СІМ'Ї ТА ДИТИНИ..... 269

Новицька А.О., Шеплякова І.О.

АКТУАЛЬНІСТЬ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО ФОРМУВАННЯ БЕЗПЕЧНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ..... 273

в складних життєвих обставинах. Навіть в курсі «Технології соціально-педагогічної діяльності» є тема щодо родини - «Технології допомоги окремим типам сімей», але знову ж таки йдеться про кризоінтервентну модель допомоги неблагополучній сім'ї.

На наш погляд, значну роль у професійній підготовці соціальних працівників (спеціалізації «Соціально-педагогічна діяльність») до якісної соціальної роботи в ЗЗСО з багатодітними родинами, яка б сприяла утвердженню її позитивного іміджу в суспільстві, можуть відіграти такі дисципліни, як «Методика соціально-виховної роботи», «Соціальна робота в територіальній громаді», «Реклама та зв'язки з громадськістю в соціальній сфері», щоб зміцнити соціально-педагогічну спрямованість в роботі з означеною родиною, актуалізуючи її соціальну суб'єктність, і разом з територіальною громадою, громадськими організаціями рекламувати позитивні сторони та переваги багатодітності. Наступним завданням є розробка відповідної програми.

Мисюра Яніна Василівна,

*магістранта спеціальності 231 Соціальна робота
Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка;
соціальний педагог опорного закладу «Лютенський ЗЗСО I-III ступенів
імені М. Л. Величая» Полтавської області;*

Лебедик Леся Вікторівна,

*доктор педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри спеціальної освіти і соціальної роботи
Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка*

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА З ПИТАНЬ СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ СІМ'Ї ТА ДИТИНИ

У сучасних умовах військової агресії гостро постає необхідність формування інформаційної компетентності майбутнього соціального педагога з питань соціальної підтримки сім'ї та дитини, адже його діяльність має будуватися на засадах, адекватних сучасній цивілізації. Розвиток інформатизації соціальної роботи спричинив необхідність визначення ширших освітніх завдань, ніж підготовка майбутнього соціального педагога як користувача електронної техніки. Новітнім пріоритетом означеної професійної підготовки є інформаційна компетентність соціального педагога з питань соціальної підтримки сім'ї та дитини. Соціальний педагог, який має інформаційну компетентність, здатний організувати й реалізувати соціальну підтримку сім'ї та дитини з використанням глобальної мережі Інтернет,

у тому числі з постраждалими внаслідок військової агресії, переселенцями та ін.

Незважаючи на велику кількість праць з проблеми формування інформаційної компетентності фахівців (К. Беркита, А. Верлань, Ю. Дорошенко, Ю. Жук, В. Клочко, Т. Коваль, Л. Лебедик [1–7; 10-11], А. Литвин [7], Ю. Машбиць, В. Михалевич, Н. Морзе, І. Следзинський, І. Соколова, В. Стрельніков [4–6; 8–16], О. Удод, П. Шеремет, М. Шкіль, Є. Ющенко та ін.), потребують додаткового обґрунтування питання, пов'язані з застосуванням інформаційних технологій навчання і підвищення кваліфікації соціальних педагогів з питань соціальної підтримки сім'ї та дитини.

Щоб ефективно формувати інформаційну компетентність особистості майбутнього соціального педагога з питань соціальної підтримки сім'ї та дитини, слід дотримуватися таких педагогічних умов [1–7]: а) урахування якісного рівня наявної «вхідної» інформаційної компетентності особистості соціального педагога; б) більш ефективного використання набутих знань, вмінь та навичок, які представлені «вхідною» інформаційною компетентністю соціального педагога; в) гармонійне поєднання індивідуальних і колективних форм навчальної діяльності соціального педагога, на основі застосування модульної організації змісту навчального матеріалу і програмних засобів сучасної педагогічної інформатики; г) профільна конкретизація інструментальних навичок і загальнотеоретичних знань, одержаних соціальним педагогом під час вивчення дисципліни «Інформатика»; д) організація міждисциплінарної взаємодії на всіх етапах навчально-педагогічної діяльності з реалізації завдань формування «базової» інформаційної компетентності соціального педагога з питань соціальної підтримки сім'ї та дитини;

Критеріями визначення підготовленості викладачів до формування інформаційної компетентності майбутнього соціального педагога з питань соціальної підтримки сім'ї та дитини були взяті такі складники професійної компетентності: 1) професійно важливі риси характеру, 2) психофізіологічні якості знання, вміння, навички. У структурі професійної компетентності виділяються такі компоненти: 1) мотиваційно-ціннісний; 2) когнітивний (знання); 3) система професійно важливих якостей; 4) система здібностей викладача (педагогічних і здібностей вченого); 5) афективний (здатність до емоційно-вольової регуляції поведінки, позитивне емоційно-оцінне ставлення до предмета (інформатики) і його важливості в процесі професійної підготовки майбутніх фахівців); 6) конативний (уміння, навички, педагогічна техніка, поведінка) [7, с. 375].

Формування інформаційної компетентності особистості майбутнього соціального педагога з питань соціальної підтримки сім'ї та дитини із застосуванням навчання в мережі Інтернет, істотно відрізняється від традиційної підготовки, зважаючи на організованість,

інтерактивну взаємодію суб'єктів, незалежність від їх розміщення у просторі і часі [7, с. 376].

В умовах військової агресії соціальні педагоги повинні мати комп'ютери і вихід у мережу. За допомогою мережі Інтернет можна в асинхронному режимі ефективно засвоїти зміст навчальних модулів, якій є в електронних підручниках, віртуальних лекціях, семінарах, практичних заняттях, запитаннях для контролю і самоконтролю засвоєння знань, що формує інформаційну компетентність особистості з питань соціальної підтримки сім'ї та дитини [1, с. 84–85; 2, с. 45–48; 3, с. 42–45; 4, с. 49–53; 5, с. 572–579; 6, с. 100–137; 7, с. 372–378 та ін.].

Отже, виявлені педагогічні умови підготовки майбутнього соціального педагога з питань соціальної підтримки сім'ї та дитини, дотримання яких сприяє формуванню їхньої інформаційної компетентності.

Список використаних джерел

1. Лебедик Л. В. *Інформаційні технології у педагогічній підготовці магістрів. Новітні інноваційні освітні технології: проблеми, розвиток та досвід впровадження : матеріали XXXVII міжвузівської наук.-метод. конф. (Полтава, 28–29 берез. 2012 р.) : в 2 ч. Полтава: ПУЕТ, 2012. Ч. 1. С. 84–85.*

2. Лебедик Л. В. *Інформаційні технології у підготовці майбутніх фахівців сфери соціальної роботи. Інформаційні технології – 2021 : зб. тез VIII Всеукр. наук.-практ. конф. молодих науковців, 20 трав. 2021 р., м. Київ / відповід. за вип.: М. М. Астаф'єва, Д. М. Бодненко, О. М. Глушак, Г. А. Кучаковська, О. С. Литвин, В. В. Прошкін, С. М. Шевченко. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. С. 45-48.*

3. Лебедик Л. В. *Професійний розвиток майбутніх фахівців у сфері соціальної роботи засобами інформаційних технологій. Проектування індивідуальної траєкторії професійного розвитку педагога в контексті Концепції «Освіта впродовж життя» : зб. тез доповідей наук.-практ. конф. з міжнар. участю, м. Краматорськ, 10 груд. 2020 р. / відп. ред. Д. В. Малєєв. Вінниця : Європейська наукова платформа, 2020. С. 42-45.*

4. Лебедик Л., Стрельніков В. *Інтерактивні технології навчання майбутніх фахівців у сфері соціальної роботи. Імідж сучасного педагога. 2020. № 4 (193). С. 49-53. URL : http://isp.roippro.pl.ua/article/view/212383/pdf_76*

5. Лебедик Л., Стрельніков В. *Розвиток особистісно-професійної компетентності майбутніх фахівців із соціальної роботи. Інноваційні технології розвитку особистісно-професійної компетентності педагогів в умовах післядипломної освіти: збірник наукових статей / За заг. ред. Г. Л. Єфремової. Суми, 2021. 656 с. С. 572-579.*

6. Лебедик Л. В., Стрельніков В. Ю., Стрельніков М. В. *Сучасні технології навчання і методики викладання дисциплін: Навчально-методичний посібник. Полтава : АСМІ, 2020. 303 с. URL : <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/15703>*

7. Литвин А. М., Лебедик Л. В. *Педагогічні умови формування інформаційної культури особистості майбутнього фахівця зв'язку. Зб. наук. статей магістрів. Полтава : ПУЕТ, 2019. С. 372–378.*

8. Стрельніков В. Ю. *Акмеологічний підхід до підготовки фахівців із соціальної роботи. Дидаскал : часопис : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнародною участю «Університетська освіта в Україні у контексті інтеграції*

до європейського освітнього простору», 17–18 листоп. 2020 р. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2021. № 21. С. 160-163.

9. Стрельніков В. Ю. Інформаційні технології як стратегічний напрямок реформування системи вищої спеціальної освіти. Теорія і практика навчання і виховання дітей з обмеженими фізичними можливостями : інноваційний підхід. Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. 6-8 жовт. 2004 р. / Укл. Л. О. Хомич, С. П. Олійник, Л. О. Федорович. Полтава : ПДПУ імені В. Г. Короленка, 2004. С. 40-48.

10. Стрельніков В., Лебедик Л. Можливості системи освіти дорослих для соціальної адаптації переміщених осіб із зони агресії РФ та учасників АТО. Роль держави та громадського сектору в соціальній адаптації переміщених осіб із зони агресії РФ та учасників АТО: збірник матеріалів круглого столу до Дня захисника України, Київ, 17 жовт. 2018 р. / За заг. ред Войтович Р. В., Ворони П. В. Київ : ТОВ «Видавничий дім «АртЕк», 2018. С. 175-179.

11. Стрельніков В. Ю., Лебедик Л. В. Розвиток креативності майбутнього фахівця соціальної роботи в епоху цифрової реальності. Філософія для дітей: сучасний стан і перспективи розвитку: матеріали Всеукр. наук.-практ. онлайн-конф. (Київ, 25-26 трав. 2021 р.). Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2021. С. 201-207.

12. Стрельніков В. Ю. Правові основи діяльності суб'єктів соціальної роботи з дітьми та молоддю. Господарське право та процес в умовах трансформації суспільних відносин: матеріали III Всеукр. наук.-практ. конф. (в авторській редакції), (м. Кривий Ріг, 25 верес. 2020 р. Кривий Ріг: ДЮІ МВС України, 2020. 359 с. С. 333-335.

13. Стрельніков В. Ю. Проектування технологій дистанційного навчання. Структурні зміни в економіці під впливом інформаційно-комунікаційних технологій : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Полтава, 24-25 квіт. 2008 р.). Полтава : РВВ ПУСКУ, 2008. 123 с. С. 76-77.

14. Стрельніков В. Ю. Складники проектувальної діяльності майбутніх соціальних працівників. Соціальна робота: виклики сьогодення. Інноваційні соціальні проекти та волонтерські практики: Збірник матеріалів XI Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 25 листоп. 2021 р.). Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 276 с. С. 238-241.

15. Стрельніков В. Ю. Соціальна робота з безпритульними дітьми: світовий досвід. Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. «Інноваційний потенціал та правове забезпечення соціально-економічного розвитку України: виклик глобального світу» (м. Полтава, 19-20 квіт. 2017 р.). У 3-х томах. К. : Університет «Україна», 2017. Том 1. С. 161-170.

16. Стрельніков В. Ю. Формування навичок фасилітатора у майбутніх фахівців сфери соціальної роботи. Інноваційний потенціал та правове забезпечення соціально-економічного розвитку України: виклик глобального світу: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Полтава, 18-19 трав. 2021 р. К.: Університет «Україна», 2021. 835 с. С. 533-538.